

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ТЕХНОЛОГИЈА НА ПАТЕН ТРАНСПОРТ

III ГОДИНА

СООБРАЌАЈНА СТРУКА

Техничар за транспорт и шпедиција

Скопје, 2007 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ТЕХНОЛОГИЈА НА ПАТЕН ТРАНСПОРТ

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за транспорт и шпедиција

1.2.2. Струка: сообраќајна

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета година

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 3 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 108 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен предмет

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

По совладувањето на наставната програма по наставниот предмет технологија на патен транспорт ученикот стекнува знаења и вештини и се оспособува:

- да го објаснува начинот на планирање на транспортот;
- да ја познава документацијата за транспортот;
- да го дефинира дозволеното возење при транспортот;
- да ги идентификува начините на поврзување со возачот и возилото;
- да ги дефинира трошоците во патниот транспорт;
- да ја објаснува постапката на превоз на опасни материи;
- да ја познава постапката при вонреден превоз;
- да ги идентификува еколошките мерки за возилата;
- да се вклучува во тимска работа.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставата по *технологија на патен транспорт* неопходно е учениците да поседуваат претходни знаења стекнати во втора година по предметите логистика и технологија на патен транспорт.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација помеѓу тематските целини и меѓу предметите
1. ПЛАНИРАЊЕ НА ТРАНСПОРТОТ	15	Ученикот: - да ги дефинира елементите за планирање на транспортот; - да ги познава фазите на планирање на транспортот; - да ги објаснува можните начини на транспорт за различни видови стока; - да ги дефинира можните транспортни патишта и возила; - да ги идентификува можните попатни задржувања; - да ги познава критериумите за избор на патишта и возила; - да ги избира оптималните транспортни патишта и возила; - да го дефинира времето на транспортот.	- Дефинирање на елементите и фазите на планирање на транспортот; - објаснување на начини и критериумите за правилен избор на превозен пат и возило; - објаснување на начинот на утврдување на времето на транспортот.	Технологија на патен транспорт – изборна Шпедиција и шпедициско работење Практична настава
2. ДОКУМЕНТАЦИЈА ЗА ТРАНСПОРТОТ	18	- Да ги идентификува документите за транспорт; - да ги разликува транспортните документи за меѓународен транспорт; - да го објаснува договорот за меѓународен превоз на стоки (CMR); - да ги познава документите на возачот и возилото; - да ги познава документите за стоката која се превезува; - да ја објаснува употребата на ТИР и АТА	- набројување на транспортните документи; - објаснување на Конвенцијата за меѓународен превоз на стока ; - презентирање на документи (CMR); - објаснување на начинот на пополнување на товарен лист; - објаснување на потребните дозволи за меѓународен транспорт со посебен осврт на	Технологија на патен транспорт – изборна Шпедиција и шпедициско работење Практична настава

		карнет; - да ја познава предноста на употребата на ТИР и АТА карнет.	СЕМТ; - презентирање документација.	
3. ДОЗВОЛЕНО ВРЕМЕ НА ВОЗЕЊЕ ПРИ ТРАНСПОРТОТ	9	- Да го дефинира поимот дозволено време на возење при транспортот; - да го познава дозволеното време на возење при транспортот во Република Македонија и при меѓународниот транспорт; - да го објаснува влијанието на дозволеното време на возење при планирање на транспортот; - да ги објаснува начините на проверка на времето на возење; - да ги познава уредите за проверка на времето на возење; - да ги познава последиците од пречекорување на дозволеното време на возење.	- Објаснување на елементи кои го дефинираат времетраењето на управување на возило при транспорт; - објаснување на прописите за ограничување на времето на возење во внатрешен и меѓународен сообраќај; - укажување на последиците и казните за пречекорување на дозволеното време на возење.	Технологија на патен транспорт – изборна Шпедиција и шпедициско работење Практична настава
4. СИСТЕМИ НА ПОВРЗАНОСТ СО ВОЗАЧОТ И ВОЗИЛОТО	9	- Да ги идентификува можните системи за поврзување со возачот и возилото; - да ја објаснува употребата на системот позиционирање со мапа и сигнализација; - да ја објаснува употребата на системот со земна радио навигација и со сателитска навигација; - да ги споредува системите на поврзаност.	- Објаснување на потребата од поврзување со возачот и возилото; - објаснување на класичните и современите системи за поврзување со возачот и возилото.	Технологија на патен транспорт – изборна Шпедиција и шпедициско работење Практична настава
5. ТРОШОЦИ ВО ПАТНИОТ ТРАНСПОРТ	18	- Да ги дефинира трошоците во патниот транспорт; - да ги објаснува трошоците на возилото, возачот и останатите трошоци при транспорт; - да го познава начинот на утврдување на	- Дефинирање на транспортните трошоци; - објаснување на елементите врз база на кои се утврдуваат транспортните трошоци; - објаснување на елементите врз	Технологија на патен транспорт – изборна Шпедиција и шпедициско работење Практична настава

		<p>трошоците по километар;</p> <ul style="list-style-type: none"> - да го познава начинот на утврдување на трошоците по час; - да ги објаснува начините на утврдување на транспортната услуга; - да ги објаснува случаите на паушално утврдување на транспортната услуга; - да ја дефинира транспортната понуда. 	база на кои се утврдува транспортната понуда.	
6. ПРЕВОЗ НА ОПАСНИ МАТЕРИИ	18	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги познава прописите кои го регулираат превозот на опасни материи; - да ја подготвува потребната документација за превоз на опасни материи; - да ја познава потребната опрема при превоз на опасни материи; - да го објаснува начинот на превоз на опасни материи; - да ги познава посебните мерки на безбедност при транспорт на опасни материи; - да го познава означувањето на возилата кои превезуваат опасни материи; - да ја опишува постапката за пресметување превозни трошоци за транспорт на опасни материи; - да ја објаснува постапката во случај на сообраќајна незгода при транспорт на опасни материи. 	<ul style="list-style-type: none"> - Дефинирање на опасни материи, - објаснување на правилникот ADR; - презентирање документи за превоз на опасни материи. 	Технологија на патен транспорт – изборна Шпедиција и шпедициско работење Практична настава
7. ВОНРЕДЕН ПРЕВОЗ	12	<ul style="list-style-type: none"> - Да го објаснува поимот вонреден превоз; - да ги објаснува организацијата на вонреден превоз; - да ја познава документацијата за 	<ul style="list-style-type: none"> - Дефинирање на поим вонреден превоз; - објаснување на постапката при организација на вонреден превоз; 	Технологија на патен транспорт – изборна Шпедиција и шпедициско

		организирање на вонредент превоз; - да ги познава критериумите за одредување на маршрутата на вонреден превоз; - да ги познава безбедносните мерки при реализирање на вонредниот превоз.	- презентирање на документацијата за вонреден превоз.	работење Практична настава
8. ЕКОЛОШКИ МЕРКИ	9	- Да го дефинира значењето на еколошките мерки; - да ги познава штетните влијанија на возилото на животната средина и луѓето; - да ги познава ограничувањата кои важат за возилата од аспект на емисијата на издувните гасови; - да ги познава ограничувањата кои важат за возилата од аспект на бучавата; - да ги објаснува меѓународните еколошки стандарди за возилата.	- Дефинирање еколошки мерки, - објаснување на меѓународни стандарди за еколошки мерки; - презентирање примери за примена на еколошки мерки.	Технологија на патен транспорт - изборна

4.2. Наставни методи и активности на учење

Целите на наставниот предмет **технологија на патен транспорт** се реализираат со примена на наставните форми: фронтална, групна и индивидуална. Како наставни методи може да се користат: демонстрација, дискусија, решавање на проблеми, активна демонстрација на ученици, учење преку сопствено откривање и др.

Активности на ученикот: црта, набљудува, споредува, прибележува, чита, открива, учи независно и работи домашни задачи.

Активностите на наставникот се: организира и раковои активна и индивидуална дејност кај учениците, објаснува, организира и води дискусија, дава инструкции, пишува на табла, демонстрира, ги оценува задачите, поставува прашања, регистрира, оценува и ги анализира резултатите.

4.3. Организација и реализација на наставата

Процесот на учење по предметот технологија на патен транспорт треба да се изведува преку стручно – теоретска настава за да се создадат оптимални услови за индивидуалната настава и работа во тимови, како и проектни задачи и индивидуални домашни задачи. Образовните активности се организирани според неделен распоред на часовите во четири тримесечја и две полугодија.

4.4. Наставни средства и помагала

Наставни средства: табла, литература, аудио – визуелни помагала (графоскоп со графофолии, видеопроектор, компјутерска опрема, слајдови, илустрации, слики, макети).

Учебничка литература и учебни помагала за ученикот.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИКОТ

Оценувањето на постигањата на учениците се врши перманентно, преку усно проверување на знаењето, по секоја завршена тематска целина. Исто така, на крајот на полугодieto и наставната година се проверуваат постигањата на учениците преку изготвување тестови на знаење од тематските целини реализирани во текот на полугодието и наставната година. Доколку ученикот не постигне резултати во реализирањето на конкретните цели на наставната програма се постапува согласно законската регулатива за средното образование.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по наставниот предмет **технологија на патен транспорт** треба да ги поседува следните педагошки, персонални и професионални карактеристики: да е психофизички здрав, да владее со литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да е комуникативен и отворен за соработка, да е соодветно професионално образован, со или без работно искуство, да ја сака педагошката работа и да напредува во неа, да е добар организатор, да е креативен и способен за примена на иновации во образовната технологија.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставата по предметот **Технологија на патен транспорт** ја реализираат кадри со завршени студии по:

- **сообраќај** насока патен сообраќај;

со здобиена педагошко- психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

За успешно реализирање на целите на наставниот предмет технологија на патен транспорт наставата се реализира во специјализирани училници или кабинет за сообраќај, соодветно опремен со наставни средства и помагала, според нормативите за простор и опрема, а одредени наставни содржини се реализираат со посета на транспортни фирми, шпедиции, како и со посета на претоварни станици.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2007 година

7.2. Состав на работната група:

1. Ридван Зекири,	дипл. маш. инж.,	раководител, советник, Министерство за образование и наука
2. м-р Гордана Кожуваровска,	дипл. сооб. инж.	наставник, СОУ „Таки Даскало” - Битола
3. д-р Иле Цветановски,	дипл. сооб. инж.,	Технички факултет – Битола
4. Благоја Јованов,	дипл. сооб. инж.,	наставник, АСУЦ „Боро Петрушевски“ - Скопје

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2007 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по технологија на патен транспорт ја одобри министерот за образование и наука со решение бр. 11-4398/1 од 12.06.2007 година.